

Terra de tothom Espai de ningú

Naixem sentint l'alè de la Terra. A poc a poc anirem adonant-nos que el cel, la terra, les muntanyes, el mar i els rius no són de ningú si ens pertanyen a tots.

EUSELLT, CLEMENT

La història del món occidental és la història de la lluita per posseir l'entorn. De fet, en la història del món occidental el concepte de propietat privada només ha estat abolit durant l'anomenada revolució anarquista de l'estiu del 1936, quan es van col·lectivitzar fàbriques, conreus i boscos. Aquell efímer despertar en el qual homes i dones van compartir la terra, el cel i les aigües continua encara en la memòria dels qui el visqueren. Uns mesos en els quals el poble ibèric va transgredir totes les normes establertes des de feia més de dos mil anys.

En l'actual Constitució espanyola el dret a la propietat està inclòs com un dret essencial, encara que en nom de l'interès general es pugui expropiar i, per tant, puguem gaudir d'espais comuns. Tanmateix, respecte al dret de la propietat privada i les privatitzacions perviu la ignorància de què és el que pertany a tothom. Una ignorància que es mostra en el fet que no hi hagi cap estudi multidisciplinari sobre els aspectes legals dels elements dels nostres paisatges naturals. Aquests paràgrafs en són només una primera introducció.

Un sol cel. L'administració de l'espai aeri nacional és homogènia i pertany a l'anomenada Regió d'Informació de Vol (FIR) controlar tot el trànsit aeri que travessa la circumscripció de la qual és responsable. En aquesta gran regió s'inclouen zones de control particular com

són les àrees que envolten els aeroports i determinades àrees restringides al trànsit aeri, com per exemple la platja de Pals, o simplement prohibides, com les illes Columbretes.

A l'estat espanyol l'espai aeri controlat es va establir l'any 1952 i només arribava fins els 4.425 m d'altitud, mentre que el límit actual són els 14.000 m. Així que ningú no pot endinsar-se cel enllà sense les corresponents autoritzacions aeronàutiques.

El mar broix. La nostra condició terrestre ha propiciat que més enllà de les 200 milles s'estengui un espai comú marí lliure (370 km). Més enllà, en les anomenades aigües internacionals, el mar pertany a qui l'abasta.

L'anomenat domini públic marítim-terrestre estableix una distància d'un mínim de 500 m a partir del límit interior de la ribera del mar en el qual s'han de deixar espais lliures i s'evitarà l'aixecament de pantalles arquitectòniques o l'acumulació de volums edificables, de fet la densitat d'aquests volums no pot ser superior a la mitjana del sòl urbanitzable programat o apte per a urbanitzar en el terme municipal. Així doncs la utilització del domini públic marítim-terrestre, i en concret del mar i la seva ribera, serà pública i gratuïta per als usos comuns: passejar, banyar-se, navegar, pescar, collir plantes i mariscs, etc. En concret, les platges mai no poden ser d'ús privat, però n'estan prohibits l'estacionament i circulació de vehicles, els campaments i les acampades.

Les illes properes a la costa estan adscrites administrativament a una població terrestre, sovint a la capital de província. Així, l'illa de Tabarca pertany a la ciutat d'Alacant, Cabrera a Ciutat de Mallorca, les Columbretes a Castelló i les illes Medes a l'Estartit. Les illes han estat privatitzades llevat d'aquelles que foren adquirides per l'exèrcit. Avui algunes d'elles s'han convertit en espais naturals civils: és el cas de l'illa de Cabrera i de les Columbretes.

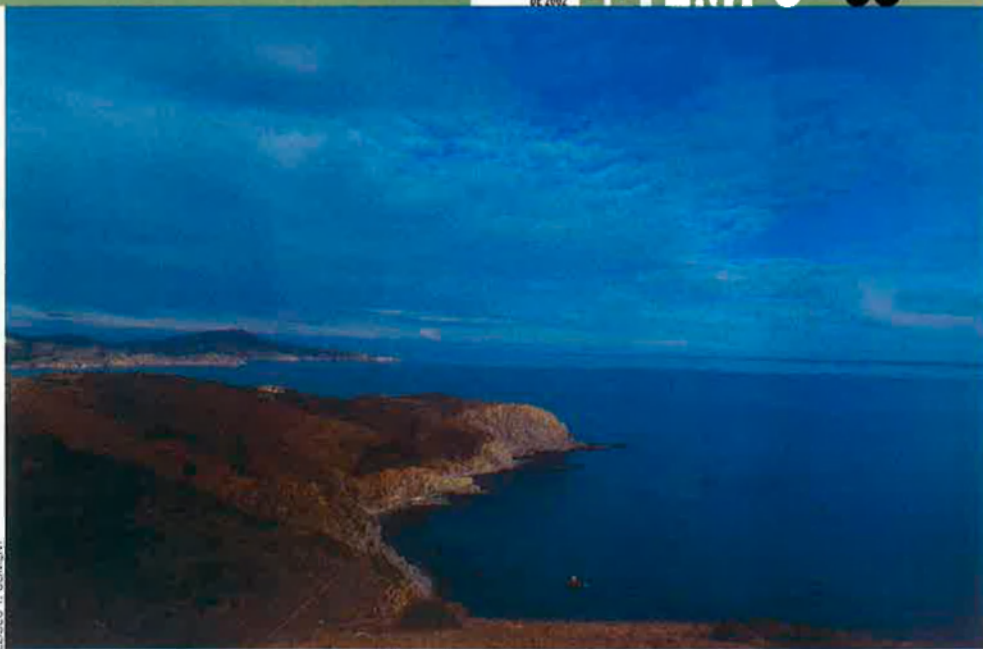
Aigües turbulentes. Les aigües continentals, tant les superficials com les subterrànies renovables, amb independència del temps de renovació, les lleres

EUSEU T. CLIMENT

dels corrents d'aigua continus o discontinus, les dels embassaments i els llacs inclosa la seva superfície d'aigua i els aquífers subterranis defineixen l'anomenat domini públic hidràulic, que es troba a càrrec de l'administració ambiental. En una distància de 5 metres des del final del domini públic hidràulic existeix una franja de servituds que s'inclou dins els 100 metres de zona de policia on els usos estan estrictament regulats. Aquesta faixa hidràulica que envolta els cursos d'aigua és l'espai inundable en una avinguda màxima. Malauradament, en molts rius el domini públic hidràulic no ha estat delimitat i això fa que hi proliferin usos no autoritzats o perillosos com ara el conreu d'horts familiars o, fins i tot, la urbanització.

Els usos comuns permesos de les aigües superficials que transcorren al llarg de la llera natural i que no requereixen autorització administrativa són beure, banyar-se i abeurar el ramat. En canvi, els aprofitaments piscícoles i de repoblació aquícola es regulen per la legislació general del medi ambient i per la legislació específica. Així mateix estan sotmesos a la preceptiva autorització administrativa la navegació i flotació, l'establiment de barques de pas i d'embarcadors. A Catalunya la navegació fluvial requereix d'una autorització de l'Agència Catalana de l'Aigua, segons la conca, i per a les aigües de l'Ebre, cal afegir una nova taxa i autorització de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre. Per tant, a diferència del que succeeix a la resta

La llei de Costes prohibeix la construcció d'edificacions en una distància de 100 metres de la ribera. La zona d'influència que determina la llei des d'aquest punt és de 500 metres.

ELISEU T. CLIMENT

A partir de les dues centes milles, les aigües no pertanyen a ningú. Més enllà ja hi ha les anomenades aigües internacionals.

d'Europa, el Principat de Catalunya manté una administració de característiques medievals.

La propietat de les aigües continentals i subterrànies és pública. Tanmateix, els privats poden fer un aprofitament regulat de les aigües dels cursos fluvials per al reg o el subministrament d'aigua potable mitjançant una concessió administrativa per un temps determinat. Malauradament, molts trams de les lleres dels nostres rius són plens de motobombes que capten aigua per regar horts de forma totalment il·legal. El mateix podem dir de la multitud de pous perforats en finques particulars sense permís.

Les aigües pluvials que circulen per una finca o s'hi estanyen poden ser aprofitades sense cap limitació llevat de les establertes per la llei i les que es deriven del respecte als drets de tercers i de la prohibició de l'abús del dret.

L'autoritat màxima de les aigües continentals, dels embassaments establerts en els rius i dels aquífers subterrànies és l'organisme de conca. Els Països Catalans estan dividits en tres conques hidrogràfiques: les del Xúquer, Ebre i les conques internes de Catalunya.

La mare terra. Un paisatge pot definir-se com el mosaic d'accidents geogràfics (muntanyes, valls, planes) emmarcats pels camins que els travessen. La terra ferma no és lliure, és pública o és privada, amb independència dels usos i de la coberta vegetal que hi creix. El dret a la propietat sobre la terra ferma és una de les herències més aclaparadores que ens llegaren els romans. Actualment, menys del 20% del territori dels Països Catalans és públic, ja sigui propietat de l'administració estatal, autonòmica o municipal. Aquests espais inclouen les faixes de terra dibuixades per les carreteres, les vies fèrries, els camins d'interès general i les línies d'alta tensió.

Sota els nostres peus s'estén el món subterrani, que en alguns indrets aflora en forma de coves i avencs o pels esbo-rancs de l'activitat minera. L'entrada a les coves i als avencs pertany al propietari del terreny on es troben.

Potser un dels elements més sorprenents quant al règim de propietat són les muntanyes i els cims. En aquest país que va generar la particular activitat de l'excursionisme no ens és fàcil imaginar que travessar el congost de Montrebei és recórrer una propietat privada. Els camins o, fins i tot, el camp a través quan el terreny ho permet no estan subjectes a restriccions mentre no hi hagi cap element artificial que en barri el pas o l'adverteixi de la prohibició de circulació a peu o per un altre mitjà. Si passegem a cavall o en vehicle motoritzat, cal considerar allò a què obliga la legislació específica i de caràcter general.

L'aprofitament dels arbres i arbusts dels boscos i de les pastures, tot i trobar-se en una finca privada, està subjecte a una autorització administrativa. Aquesta també s'estén a la recol·lecció d'algunes espècies vegetals, com és el cas de la tòfona. Actualment, algunes propietats comunals també regulen l'accés al bosc per collir bolets de temporada.

Un altra curiositat del dret romà és la captura d'animals silvestres: la caça. L'activitat cinegètica no és potestativa del propietari del terreny sinó d'aquell qui n'ha reclamat el dret i així li ho ha concedit l'autoritat (avui l'administració ambiental). Per poder protegir la fauna salvatge en una finca privada pròpia cal obtenir un permís especial, gens fàcil d'altra banda, perquè, per raons de tradició, la caça es considera lliure. Hom pot ser propietari d'una finca inclosa en una zona anomenada lliure de caça i ser testimoni d'una activitat indigna per a algú amb conviccions ecologistes.

El conflicte públic i privat a la natura. Un dels conceptes equívocs més comuns és pensar que els anomenats espais naturals protegits són públics. Aquest 20% del territori català inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) és essencialment privat. L'administració tan sols en regula determinats usos. La gestió pública de la natura suposa una important despesa i, actualment, només és possible amb la col·laboració dels propietaris privats.

El moviment ecològic és i ha estat un revitalitzador de la consciència dels béns comuns. Per aquest motiu s'han creat plataformes de defensa d'un indret, associacions d'amics d'espais naturals, com l'Albufera de València, els parcs de l'Anella Verda de Barcelona o els Parcs Naturals de Catalunya. També hi ha amics de les fonts, dels camins, vigilants de rius o del litoral. Darrerament, a més, s'ha impulsat el concepte de custòdia del territori (molt estès en els països anglosaxons) com un model de gestió basat en el *partenariat* (societat de cooperació) entre la societat civil, els propietaris de finques i l'administració.

En el futur, l'accés al medi natural requerirà probablement una major restricció, especialment en èpoques de risc d'incendi, en el cas dels boscos. L'ús de la natura i la biosfera i el règim de propietat que s'hi estableix continuen sent una reflexió cabdal per garantir la conservació de recursos bàsics per a la subsistència humana. En definitiva, la terra de ningú és la terra de tothom.

Jordi Miralles

RECOLLIDA LATERAL

Un nou servei!

de residus orgànics

més net més ràpid més eficaç

Respecta els
horaris de
recollida

a partir de les 21:00

Tanca bé la bossa
i fica-la sempre dins
del contenidor

No aparques
davant dels
contenidors

a la recollida lateral...
FES-LI COSTAT!

AJUNTAMENT DE GANDIA
MEDI AMBIENT

TRIA
GANDIA

